

ΠΕΤΡΙΕΣ ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ*

Θ'.

Καὶ τώρα θὰ τὴν ξανάβλεπα.

Ἦταν ἡ γυναῖκα ποῦ εἶχ' ἀγαπήσῃ σφοδρότερα· ἡ γυναῖκα ποῦ μὲ εἶχε κάμῃ νὰ περάσω τὴ μεγάλη, τὴ μοναδικὴ ἐκείνη νύκτα τῆς ζωῆς μου. Πόσες φορὲς δὲν τὴν ξαναθυμήθῃκ' ἀργότερα μὲ ἡδονή, σὰ μιὰ μακρινή, ἀνέφικτη τώρα πιά, εὐτυχία! Ἦταν δυνατὸ νὰ μὴ ξανάβλεπα μὲ συγκίνησι τὴν Ὑλγα ποῦ μοῦ τὴ χάρισε;... Καὶ ἤμουν περίεργος νὰ ἰδῶ πῶς θὰ ἦταν. Θὰ μοῦ θύμιζε ἀρά γε τὴν Ὑλγα ἐκείνου τοῦ καιροῦ;...

Πῆγα στὸ θέατρο μονάχος μου· κ' ὁ πρῶτος ποῦ ἀπάντησα στὴν πλατεῖα, στὸ διάδρομο, ἦταν ὁ Ἀντζόλος ὁ Μπραχάλης. Τὸν ἐγνώριζ' ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο κ' εἶχα νὰ τὸν ἰδῶ κ' αὐτὸν χρόνια. Πόσο ἄλλαξε! Ὁ εὐμορφος ἐκεῖνος νέος ποῦ τὸν ἐξήλεψα μιὰ φορά,—ἦταν μεγαλήτερός μου,—εἶχε γίνῃ ἕνας κακοτράχυλος μεσόκοπος, σχεδὸν γέρος, μὲ γκρίζα γένεια καὶ μὲ κόκκινη μύτη σὰν ἀλκολικοῦ. Καὶ τὸ ὕψος του ἐντελῶς νοικοκυρίστικο κ' ἐπαρχιώτικο, καὶ οἱ τρόποι του, κ' ἡ φορεσιά του. Ἕνας ἀσήμαντος ἀνθρωπάκος, ὁ γυῖός τοῦ γιατροῦ, κτηματίας καὶ τοκιστής, ποῦ μ' εὐχαρίστησε πολὺ, γιατί συλλογίστηκ' ἀμέσως—ἀνθρώπινη ἀδυναμία,—πῶς ἡ Ὑλγα δὲ θὰ μποροῦσε νὰ μοῦ τὸν ἐπιδείξῃ μὲ καμάρι. Πάντα ἐγὼ ἤμουν καλλίτερος ἀπὸ τὸν Ἀντζολό της!...

Μ' ἀγκάλιασε καὶ μ' ἐφύλησε μὲ μεγάλη διάχυσι σὰ γνήσιος Ζακυνθινός. Κι' ἀπὸ τὴν εὐχαρίστησι ποῦ εἶπα, τοῦ ἀνταπόδωσα τὰ κομπλιμέντα του ὅσο προθυμώτερα μπορούσα.

— Δὲν ἤξερεις, μοῦ ἔλεγε, μοῦ τραγουδοῦσε καλλίτερα μὲ τὴ μύτη, πόσο χαίρουμαι ποῦ σὲ βλέπω! μὰ τὸν Ἅγιο Διονύσιο, ἔχω μιὰ μεγάλη χαρά.

— Κ' ἐγώ, σιὸρ Ἀντζολε, πιστεψέ το χωρὶς ὄρκο...

— Καὶ τί καλὰ ποῦ στέκεις, νὰ σὲ χαρῶ!... Μπράβο! μὰ νὰ μὴν ἀλλάξῃς ὀλωσδιόλου ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ χρόνια;! Φτοῦ σου νὰ μὴν ἀβασκαθῇς!

— Μὰ καὶ σὺ καλὰ στέκεις, σιὸρ Ἀντζολε...

— Ἐ, ὅπως νὰ πῆς... δόξα σοι ὁ Θεός.

Ἐκύτταξα γύρω μὲ τρόπο, γιὰ νὰνακαλύψω τὴν Ὑλγα. Δὲν τὴν ἔβλεπα ὅμως πουθενά. Κ' ἤμουν ἔτοιμος νὰ ρωτήσω, ὅταν ὁ Ἀντζόλος μὲ πρόλαβε.

— Νὰ κ' ἡ ἀρχόντισσά μου, μοῦ κάνει τὴ βλέπεις;

Καὶ μοῦ ἔδειξε τὸ θεωρεῖο ποῦ ἦταν ἀπὸ πάνον μας. Σήκωσα τὰ μάτια κ' εἶδα ἕναν ὥμο σκεπασμένο μὲ μαῦρες δαντέλλες, ἕνα βυσσινὶ μεταξωτὸ μανίκι, ἕνα ἄσπρο γάντι κ' ἕνα κόκκινο μάγουλο.

* Ἡ ἀρχὴ τοῦ στή σελίδα 113

Ήταν ἡ Ὀλγα, μὲ τὰ λορνιά της στὰ μάτια, γυρισμένη κατὰ τὴ σκηνή. Δὲν μᾶς ἔβλεπε.

— Τὴ γνωρίζεις, μοῦ φαίνεται, τὴν Ὀλγα τοῦ Μπενε-
στάντε...

— ὦ, βέβαια! μιὰ φορὰ τὰ σπίτια μας εἶχανε φιλία...

— Τὸ ξέρω. Ἡ Ὀλγα ἦταν στὰ νειᾶτά της στενὴ φιλενάδα
τῆς ἀδελφῆς σου, τῆς κυρίας Τζούλιας. Ἀλήθεια, τί γίνεται;

— Καλά. Μένει πάντα στὴν Πόλη, μὲ τὸν ἄντρα της...

— Δὲν πᾶμε λίγο ἀπάνω; Ἡ γυναικὰ μου θὰ εὐχαριστηθῇ
πολὺ νὰ σὲ ἰδῇ καὶ νὰ μάθῃ γιὰ τὴ Τζούλια.

— Πολὺ εὐχαρίστως!

— Κι' ἄσε δὲ θὰν τῆς πῶ ποῖος εἶσαι. Νὰ ἰδοῦμε, θὰ σὲ
γνωρίσῃ;

Ὁ τρόπος τοῦ Μπραχάλη ἔδειχνε πῶς δὲν ἤξερε τίποτα ἀπὸ τὴν
παλαιὰ ἱστορία. Ἔτσι τὸν ἀκολούθησα χωρὶς δισταγμό. Ἀνεβή-
καμε σχεδὸν ἀγκαλιασμένοι—εἶχε μιὰ χαρὰ ὁ κακόμοιρος γιὰ τὸ
εὖρημά του!—κι' ἅμα φθάσαμε στὸ θεωρεῖο, διαπλάτωσε τὴν πόρτα
καὶ φώναξε:

— Ὀλγα! Ἄν τῶβρης ποιὸν σοῦ φέρνω!...

Ἡ Ὀλγα γύρισε ξαφνιασμένη καὶ μὲ τὸ πρῶτο βλέμμα,
ἀπὸ τὰ μάτια κείνα, ἴδια κι' ἀπαράλλακτα ὅπως τᾶξερα,—χλώμιασε
λιγάκι καὶ ψιθύρισε:

— Μπα! ὁ κύριος Τρισμπάρδης!

— Τὸν ἐγνώρισες εὐθύς; ἔκαμε μ' ἀγαθὴ ἐκπληξι ὁ Ἀντζολος.

— Μπα! ἔκαμε ἡ Ὀλγα, μὰ ὁ κύριος Πίπης δὲν ἄλλαξε
καθόλου.

Καὶ μοῦδωσε τὸ γαντοφορεμένο της χέρι κι' ἀλλάξαμε μιὰ
δυνατὴ χειραγρία, τρανταχτὴ, σὰ φίλοι παλαιοί... Μ' αὐτὸ προσπα-
θούσαμε κι' οἱ δύο μας νὰ κρύψουμε, ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, τὴν ταραχὴ
μας. Κ' ἐγελάσαμε πολὺ, περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἔπρεπε.

— Μὰ πῶς τὸ καταφέρατ' ἔτσι; ξακολούθησε ἡ Ὀλγα. Ὅλ' αὐτὰ
τὰ χρόνια δὲν πέρασαν λοιπὸν ἀπὸ τὴ ράχι σας;

— Λέτε νὰ μὴν πέρασαν;...

— Μὰ δὲν ἀφίσανε οὔτε ἵχνος! Εἴσατε ἀκόμα ὅπως τὸν
καιρὸ ἐκεῖνο... θυμᾶστε... ποῦ πηγαίνατε περίπατο στὸ ψήλωμα μὲ
τὸν Ἀλιβίζο...

— Μπορεῖ... ἂν καὶ δὲν τὸ πιστεύω...

— Καλὰ μὴν ἐπουλήσατε καὶ σεῖς τὴν ψυχὴ σας;

— Κι' αὐτὸ πιθανόν... Ἀλήθεια, τί γίνεται ὁ καλὸς μου ὁ

Ἀλιβίζος;

— Ὁ καλὸς σας ὁ Ἀλιβίζος ἔχει σήμερα κόρη τῆς παντρεῖας.

Ἔσεῖς;

— Ἄ, ἐγώ... δυστυχῶς... ἔμεινα ἔτσι, γεροντοπαλλήκαρο.

— Μπα, μπᾶ! ἄρχισε νὰ φωνάζῃ ὁ Ἀντζολος· εἶναι ἀνύπαν-
τρος;... ἀλήθεια;... Καὶ τὸν ρωτᾷς ἀκόμα, Ὀλγα, πῶς κατώρθωσε
νὰ μείνῃ ἔτσι νέος; Μὰ δὲν εἶνε τίποτ' ἄλλο, ψυχούλα μου! Εἶνε
ποῦ δὲν ἔβαλε στὸ κεφάλι του σκοτοῦρες. Μ' αὐτὸ νὰ μοῦ πῆς τώρα,
σιὸρ Πίπη, πῶς τὸ κατάφερες;

— Ξέρω κ' ἐγώ; εἶπα· ἡ τύχη... οἱ περιστάσεις...

— Ἦξερε, φαίνεται, νὰ φυλάγεται! εἶπε ἡ Ὑλγα.

Κ' εὐθύς, γιὰ νὰ μὴν ἀπαντήσω βέβαια στὸν ὑπαινιγμό της, μ' ἐσύστησε σ' ἓνα πατρὶνὸ κοριτσόπουλο ποῦ ἦταν μαζί της στὸ θεωρεῖο κι' ἄκουγε τὴν κουβέντα μας μ' ἐκστατικὰ μαῦρα μάτια.

Ἐκάθησα κ' ἐγώ, — ὁ Ἀντζολος μ' ἔβαλε διὰ τῆς βίας σχεδὸν σὲ μιὰ καρέκλα, — καὶ ξακολουθήσαμε νὰ λέμε τὰ δικὰ μας, γιὰ τὴ Ζάκυθο, γιὰ τὴ Τζούλια, γιὰ τὰ παλῆὰ τὰ χρόνια, γιὰ τὴν τωρινή μας ζωὴ. Ὅταν ἄνοιξε ἡ αὐλαία, ἔκαμα νὰ φύγω.

— Ποῦ πᾶς; μοῦ εἶπε ὁ Ἀντζολος· ἂν δὲν εἶσαι μὲ παρέα, κάτσε ὅδῳ· ἔχουμε τόπο μπόλιχο.

— Κ' εὐχαρίστησι μεγάλη, ἐπρόσθεσε ἡ Ὑλγα μ' ἐλαφρότατη εἰρωνεία.

Καὶ κάθησα, δίπλα στὸν Ἀντζολο, ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὴν Ὑλγα. Ὅταν ἦταν ὅλοι προσηλωμένοι στὴν παράστασι, τὴν κύτταξα καὶ τὴν ἐξέταξα μὲ τὴν ἄνταξί μου. Αὐτὴ εἶχε ἀλλάξει πολὺ. Ἦταν τώρα μιὰ γυναῖκα ψηλὴ, χοντρή, μεστωμένη, μεγαλόπρεπη σὰ μαντόνα καί, σίγουρα, πολὺ πιὸ εὐμορφὴ παρὰ ὅπως τὴν ἤξερα κορίτσι. Τὰ σαράντα της τὰ ἔκρυβε καλὰ μιὰ φρεσκάδα ὄψιμη, χυμένη στὸ παχουλὸ μὰ παιδιάτικο πρόσωπό της· ἀλλὰ περισσότερο ἀπὸ τὰ κόκκινά της μάγουλα, ἀπὸ τ' ἀξέχαστα ροδοκάλια ποῦ διατηροῦνται, μοῦ-καν' ἐντύπωσι τὸ ὕψος της, ἡ ἔκφρασί της, ὁ ἀέρας της. Καλὴ αὐτὴ εἶχε ξυπνήση! Δὲν ἦταν πιά τὸ κουτσαβάκι, ποῦ τὸν καιρὸ ἐκεῖνο δὲν ἤξερε νὰ μάγαπήση. Κι' ὅσο τὴν ἔβλεπα, ὅσο τὴν ἄκουγα νὰ μιλῇ μὲ τόση ἐλευθερίᾳ, μὲ τόση γνῶσι τοῦ κόσμου, σχεδὸν μὲ πνεῦμα, μοῦ φαινότανε πῶς ἡ Ὑλγα αὐτὴ ἦταν ὁλωσδιόλου ἄλλη ἀπὸ ἐκεῖνη ποῦ δάκρυζε ὅταν τὴ φιλοῦσα καὶ δίσταζε νὰ καθήσῃ μαζί μου ὅταν καναπέ... θυμούνται τὰ λόγια τῆς Τζούλιας: «Ὁ μόνος ἄνθρωπος στὸ μπενεσταντέικο εἶνε ἡ Ὑλγα». Καὶ νὰ το! ἀπὸ τὸ κορίτσι ἐκεῖνο, ποῦ τόσο λίγο ἤξερα τότε νὰ ἐκτιμῶσω, ὁ ἄνθρωπος ποῦ τὸν μάντευε μόνο ἡ κρίσι τῆς ἀδελφῆς μου, ξεπετάχτηκε τέλειος. Τώρα τὸν ἔβλεπα κ' ἐγὼ ὁ θεόστραβος! Τὶ κουτὸς ποῦ ἤμουν, νὰ γυρεῖω ἀπὸ τὴν Ὑλγα ἄλλα ἀπὸ κείνα ποῦ μπορούσε ἡ δύστυχη νὰ μοῦ δώσῃ καὶ νὰ μὴν καταλάβω πῶς αὐτὰ ποῦ εἶχε ἦταν ἀρετὰ γιὰ τὴν εὐτυχία μου! Ἀσχημο θὰ ἦταν, ἔλεγα, νὰ εἶχα τώρα μιὰ τέτοια γυναῖκα; Θά' ἄλλαζε στὸ καλλίτερο, χρόνο μὲ τὸ χρόνο, καὶ θὰ μπορούσε νὰ διατηρῇ τὴν ἀγάπην μου ἢ νὰ τὴ γυρίξῃ σὲ στοργή. Τὴν ἔβλεπα καὶ μετανοοῦσα. Τὴν ἔβλεπα καί, θυμούμενος τὰ περασμένα, ἔκρινα τώρα πῶς σὲ ὅλα, σὲ ὅλα, ἡ Ὑλγα ἦταν στὸ δίκιο κ' ἐγὼ στὸ ἄδικο. Τὴν ἔβλεπα καὶ τὴ δικαιολογοῦσα. Ἀκόμα καὶ γιὰ τὴ δίσταζε νὰ καθήσῃ μαζί μου στὸν καναπέ... Πολλὲς ἄλλες ἀγαπητικὲς μου τὶς ξαναπάνθησα μετὰ χρόνια, εἶδα τὰ χάλια τους κ' ἐδόξασα τὸ Θεὸ ποῦ δὲ γελᾶσθῃκα νὰ τὶς φορτωθῶ.

Τὴν Ὑλγα ὅμως, ἔ. αὐτὴ τὴν ξανάβλεπα μὲ τύψιν καὶ μὲ μεταμέλεια. Δὲν περίμενα ποτὲ τέτοιο πράγμα. Φανταζόμουν πῶς θ' ἄβλεπα μιὰ σκιά, ἀπογοητευτικὴ, μόλις ἱκανὴ νὰ μὲ ξαναφέρῃ στὶς παλῆς γλυκειὰς μου ἀναμνήσεις, κ' ἔξαφνα μοῦ παρουσιάζονταν σὰν Ὑλγα μιὰ ὥραία κι' ἔξυπνη γυναῖκα, ποῦ θὰ μπορούσα καὶ νὰ τὴν ξαναγα-

πήσω... Καὶ γιὰ πρώτη φορά, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἔβγαλα τὰ τελευταῖά μου κοινωνιολογικά συμπεράσματα, ἡ ἰδέα τοῦ χαρμελιοῦ μοῦ φάνηκε γελοία καὶ παράλογη. Μὲ μιὰ γυναῖκα σὰν τὴν Ὑλγα, ὦ, θὰ μπορούσα νὰ ζήσω! Στὴν ἀνάγκη, γ' αὐτὴν θάῤιξε τὸν κόπο νὰ θυσιάσω καὶ λίγον ἐγωϊσμό...

Στὸ πρῶτο διάλειμμα τῆς «Παριζιάνας» — λέξι δὲν εἶχ' ἀκούσῃ ἀπὸ τὴν πρώτην προᾶξι, — τὸ κοριτσόπουλο ποῦ ἦταν μαζί μας στὸ θεωρεῖο προσκαλέσθηκε στὸ ἀντικρινό, ποῦ ἦταν κάτι φίλες του, κι' ὁ Ἀντζολος ἔπρεπε νὰ τὸ συνοδεύσῃ. Μείναμε μόνοι μετὰ τὴν Ὑλγα. Κάμποιση ὥρα κυτταζόμαστε ἄφωνοι. Κι' ἔξαφνα ἡ Ὑλγα μοῦ εἶπε :

- Θυμᾶστε καμμιά φορὰ τὰ παληά;
- Ὡ ναί... Καὶ σεῖς;...
- Τὴν Ἀνθολογία σας τὴν ἔχω ἀκόμα.
- Ἀλήθεια;...

Ἐκούνῃς τὸ κεφάλι της μετὰ μορφασμὸν κ' ἐσήκωσε τὰ γυαλιὰ της γιὰ νὰ κυττάξῃ ἀντίκρου. Κ' ἐπρόφερε σιγὰ :

- Εἴμαστε τότες παιδιὰ!...
- Ναί, εἶπα ἐγὼ τόσο παιδιὰ, ποῦ μᾶς καλοῦσε ἡ Εὐτυχία μετὰ χαμόγελο καὶ τῆς γυρίζαμε τὴν πλάτη. Ἐγὼ τοῦλάχιστο...
- Ἐσεῖς! ἔκαμε ἡ Ὑλγα, γυρίζοντας τὸ πρόσωπό της πρὸς ἐμέ· δὲν ξέρω γιὰ σᾶς, ἐμένα ὅμως μοῦ στοίχισε πολὺ ἐκεῖνη ἡ ἱστορία... Τὸ ξέρετε, κύριε, πῶς ἄργησα νὰ σᾶς ξεχάσω;...

Τὸ γύρισε ἄξαφνα στὸ ἀστεῖο καὶ γέλασε. Αὐτὸ μοῦδωσε θάρρος νὰ τῆς ἀπαντήσω.

— Πόσο εὐτυχισμένος θὰ ἦμουν ἂν δὲν τὸ κατορθώνατε καὶ ἂν ἐξακολουθούσατε νὰ με θυμᾶστε ὡς τώρα!

— Ἀ, τότε δὲ θὰ ζοῦσα, εἶπε μετὰ ἀπλὸ ὕφος ἡ Ὑλγα. Σᾶς βεβαιῶ, τὸν πρῶτο χρόνον ὑπόφερα τόσο, ποῦ ἂν βαστοῦσε αὐτό...

Δὲν τελείωσε τὴν φράσιν της. Σωπάσαμε πάλι. Ἐπειτα εἶπα σὰν ἡλίθιος :

— Ἐκεῖνη ἡ Παρασκευὴ μᾶς τὰ χάλασε. Μπῆκε ἀνάμεσό μας ἡ ζήλεια της...

— Δὲν ἔχετε δίκιο... κ' εἶνε ἁμαρτία τώρα νὰ τὴν κακολογῇτε. Ἀλλάξα ὕφος.

— Τί γίνεται, ἀλήθεια, ἡ Παρασκευὴ; Παντρεύτηκε;

Ἀκούμπησε τὸ πηγούνι της στὸ χέρι καὶ μετὰ κύτταξε κατὰμματα λίγες στιγμὲς. Ἐπειτα ἐπρόφερε μετὰ βαθεῖα φωνή :

— Πέθανε!

Κ' ἐξακολούθησε νὰ με κυττάξῃ.

— Ἀ!

Δὲν ἤρρα νὰ πῶ τίποτ' ἄλλο. Λίγη σιωπὴ θὰ φαγέρονε πιὸ εὐγλωττα τὴ λύπη, ποῦ αἰσθάνθηκ' ἀληθινά.

— Οἱ ἄλλες; ρώτησα σιγὰ, μετὰ κάποιο φόβο.

— Ἡ Ζωὴ παντρεύθηκε. Ἡ Κατίνα ἀκόμη. Τὴν ἔχω μαζί μου.

— Φαντάζομαι τὴν ἔμμορφη ποῦ θάγεινε ἡ Ζωή.

— Ἀλήθεια; τὴν ἔχουν στὴ Ζάκυνθο γιὰ τὴν ὁμορφότερη κυρία. Κ' εἶνε τώρα ὅλη της τὴν ἀκμή.

— Σεῖς, υποθέτω, θὰ τὴν περνᾶτε.

Ὁ λόγος μου ξέφυγε χωρὶς νὰ θέλω. Ἡ Ὑλγα κοκκίνισε ἀπὸ εὐχαρίστησι καὶ μ' ἓνα γέλιο, μ' ἓνα μορφασμὸ προσποιητῆς δυσπιστίας, σήκωσε πάλι τὰ λογιὰ της καὶ ἐκύτταξε κατὰ τὴν πλατεῖα, λέγωντας:

— Δὲ μπορούσατε νὰ μὴ μοῦ κάμετε καὶ ἓνα κομπλιμέντο, πρώτη φορὰ ποῦ με βλέπετε ἀπὸ τότες... τὰ περίμενα...

— Δὲ σᾶς κάνω κανένα κομπλιμέντο, διαμαρτυρήθηκα ἐγώ. Λέω τὴν ἐντύπωσί μου καὶ τὴν ἀλήθεια.

— Ποιὸς σᾶς ξέρει σᾶς! ψιθύρισε ἡ Ὑλγα με τὰ μάτια πάντα μέσα στὰ γυαλιά.

— Εἶνε ἀνάγκη νὰ σᾶς ὀρκισθῶ;

— Ὅχι, νὰ ζήτε!... Ἡθελα μόνο νᾶξερα πόσες ἀγαπήσατε ἀπὸ τότε καὶ σὲ πόσες ἐκάματε τοὺς ἴδιους ὅρκους ποῦ ἐκάματε καὶ σὲ μένα...

Δὲν ἐπρόφθασα νὰπαντήσω. Ὁ Ἀντζολος ἐγύρισε 'στὸ θεωρεῖο μονάχος. Τὸ κοριτσόπουλο εἶχε μείνῃ με τὶς φίλες του 'στὸ ἀντικρινό. Τότε καὶ ἐγὼ ζήτησα συγγνώμη καὶ με τὴν πρόφασιν πὼς ἠθελα κάποιον νᾶνταμώσω, — μιὰ στιγμή, εἶπα, θὰ ξαναγυρίσω, — κατέβηκα στὴν πλατεῖα. Εἶχα αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκη νὰ βγῶ ἔξω, νὰπομακρυνθῶ, νὰ ξεφύγω ἀπὸ τὰ βλέμματα τῆς Ὑλγας, ποῦ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή — ὁ ἴδιος δὲν ἤμουν πάντα; — ἄρχισαν νὰ ἐξασκοῦν ἐπάνω μου μιὰ γοητεία, ὅμοια μ' ἐκεῖνη τὴν παλὴν μὰ καὶ ἄλλοιώτικη... Σὲ λίγο ὅμως μ' ἐκυρίευσεν ἓνας πόθος, πολὺ δυνατός, νὰ ξαναγυρίσω κοντά της, νὰ ξαναμπῶ στὴ σφαῖρα τῆς παραξένης γοητείας της, νὰ ὑποστῶ τὰ βλέμματά της, νὰψηφήσω τοὺς ὑπαινιγμούς της. Δὲν ξέρω καὶ ἐγὼ ποιά τολμηρὴ ἐλπίδα γεννήθηκε διαμιάς στὰ βάθη τοῦ εἶναί μου. Ἐλπίδα μαζί καὶ χαρά. Ἐνα αἶσθημα ὅμοιον μ' ἐκεῖνο ποῦ αἰσθανόμουν τότε ποῦ ἔφευγα ἀπὸ τὸ σπίτι της σὺν κουρασμένους καὶ δὲν ἔβλεπα τὴν ὥρα νὰ ξαναγυρίσω. Καιροὺς εἶχα νὰ δοκιμάσω τέτοιο πράγμα τόσο νεανικό. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἡ θέα τῆς Ὑλγας, χωρὶς καμμιά ὑπερβολή, με ξανάνειωσε δεκαπέντε χρόνια. Ἦταν ἀπὸ τὴ γενικὴ ψυχολογικὴ μου κατάστασι· ἦταν ἀκόμη ἀπὸ τὴν πολύωρη προσήλωσί μου 'στὰ περασμένα, ὡς νᾶναπλάσω τὴ μακρινὴ ἱστορία τῶν ἐρώτων μας· προπάντων ὅμως ἦταν ἀπὸ τὴν ἐκτακτὴ εὐμορφίαν καὶ τὴ φρεσκάδα τῆς Ὑλγας, ποῦ ποτὲ δὲν ἐπίστευα πὼς θὰ τὴν ἔβλεπα ἔτσι καλὰ διατηρημένη, ὅμοια καὶ αὐτὴ μὰ καὶ ἄλλοιώτικη. Καὶ ἐκεῖνο τὸ ξύπνημα τῆς ψυχῆς της ἦταν γιὰ μένα τόσο περιέργον καὶ ἐλκυστικό!

Δὲν ἦταν στὴ μέση ἡ δευτέρα προᾶξι ὅταν ξανανέβηκα στὸ θεωρεῖο. Μόλις εἶχα λείψῃ ἓνα τέταρτο, ποῦ μοῦ φάνηκε ὀλόκληρο μερο-νύχτι. Ἀνοιξα σιγά-σιγά τὴν πόρτα καὶ κάθησα στὴ θέσῃ μου χωρὶς νὰ με πᾶρουν εἰδησι, προσηλωμένοι καὶ οἱ δυὸ στὴ σκηνή. Καθὼς τοὺς ἔβλεπα ἔτσι ἀπὸ πίσω, καθισμένους τὸν ἓναν ἀπὸ δῶ καὶ τὸν ἄλλον ἀπὸ καὶ, σὰ χωρισμένους, χωρὶς νὰ προσέχουνται, χωρὶς νᾶλλά-ζουν τόσῃ ὥρᾳ οὔτε λέξι, οὔτε νεῦμα, μοῦ ἤλθε ἡ σκέψις καὶ ἡ ἀπορία ἂν μπορούσε νὰ εἶνε ἀκόμη ἀγαπημένοι. Ἐκεῖνος, συλλογίσθηκα, πιθανὸν νὰ τὴν ἀγαποῦσε. Ἐκεῖνη ὅμως δὲν μοῦ φαινόταν ἐνθουσια-

σμένη ἀπὸ τὸν ἄνδρα της. Ἐνα τέτοιον ἄνδρα, προχωρημένο, ἀσήμαντο, κουτό, κι' ἄσχημο τώρα πιά... μὰ ἦταν δυνατόν; Προηέτερα ὁ Ἄντζολος μοῦ εἶπε πῶς δὲν εἶχαν κάμῃ παιδιά. Κι' αὐτὴ ἡ λεπτομέρεια, ποῦ μοῦ ἐξηγοῦσε πολλά, μοῦ θύμιζε συγχρόνως πῶς ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀταίριαστο ζευγάρι ἔλειπε τὸ σπουδαιότερο συνδετικό. Ἄ, ὄχι, ἡ Ὀλγα θάγαποῦσε κάποιον ἄλλο ἢ τοῦλάχιστο θὰ ἐτοιμάζονταν νάγαπήσῃ. Ἦταν καὶ στὴν πιὸ ἐπικίνδυνη γιὰ τὴ γυναῖκα ἡλικία...

Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐσυλλογιζόμουν, ὅταν ἔξαφνα εἶδα τὴν Ὀλγα νὰ γυρίσῃ πρὸς τὸν Ἄντζολο καὶ νὰ τοῦ λέγῃ μὲ περιπάθεια:

— Ἄ, τί ὁμορφα ποῦ παίζει αὐτὴ ἡ Κυβέλη!

— Καὶ τί ὁμορφῇ ποῦ εἶναι! ἀποκρίθηκε μὲ προθυμία ὁ Ἄντζολος, κυττάζοντας μιὰ στιγμή τὴ γυναῖκά του, γιὰ νὰ προσηλωθῇ πάλι στὴν «Παριζιάνα».

— Ἐσεῖς οἱ ἄνδρες ποτὲ δὲν κυττάτε Τέχνη... πάντα Γυναῖκα! διαμαρτυρήθηκε μὲ τρυφερὸ παράπονο ἡ Ὀλγα.

Δὲν ἐπύκνυε ταῦτιά μου. Ὁ τρόπος της, ὁ τόνος τῆς φωνῆς της, μοῦ ἔλεγε πῶς τὸν ἀγαποῦσε. Μὰ τόσο λάθος νὰ κάμω;...

— Ἐγὼ ὄχι, ἀποκρίθηκε μὲ νάζι ὁ Ἄντζολος· ἐγὼ... κυττάζω καμμιά φορὰ καὶ τὴν Τέχνη.

— Εἶσαι ἕνας καὶ σύ!... ἐψιδύρισε μὲ νάζι ἡ Ὀλγα.

Γελώντας ὁ Ἄντζολος ἄπλωσε τότε τὸ χέρι του, βρῆκε πασπατευτὰ τὸ χέρι τῆς Ὀλγας, ἀκκουμπισμένο στὸ γόνατό της, τῆς τώσφιξε καὶ τῆς τὸ κράτησε. Ἔτσι τρυφερά χειροπιασμένοι ἐξακολούθησαν νὰ βλέπουν σιτὴ σκηνή.

Αὐτὸ μοῦ φάνηκε ἀστεῖο κι' ὅμως ἐξήλεψα. Ὁ Ἄντζολος δὲ μοῦ φαινότανε πιά τόσο κακοροϊζικός ὅσο μοῦ φάνηκε στὴν ἀρχή. Μπορεῖ ν'ἀσπρίσε πρόωρα, μὰ τὸ ἀνδρικό του κορμὶ διατηροῦνταν ἀκόμα σβέλτο καὶ δυνατό ἀπὸ νεανικούς χυμούς. Καὶ τὸ γέλιο του εἶχεν ὅλη ἐκεῖνη τὴ γλύκα τὴν παληά, ποῦ τὴν ἐξήλενα... Γιατί δὲ μπορούσε ἡ Ὀλγα νὰ τὸν ἀγαπᾷ;...

Ἐτρίξα τὴν καρέκλα μου γιὰ νὰ φανερωθῶ.

— Ἄ! ἐδῶ εἶσαι; Ἐλα λοιπόν! ἔκαμε ὁ Ἄντζολος, ἀφίνοντας εὐθὺς τὸ χέρι τῆς γυναῖκάς του.

Ἡ Ὀλγα γύρισε μιὰ στιγμή καὶ μὲ κύτταξε μὲ χαμόγελο.

ὦ, ἡ ματιά της! Μὰ ἦταν ἀπαράλλακτη μ' ἐκείνες ποῦ μοῦρριχνεν ἄλλη φορὰ, τότε ποῦ ἤθελε νὰ μοῦ δείξῃ τὴν ἀγάπη της καὶ νὰ μοῦ δώσῃ θάρρος νὰ πετροβολῶ τὸν ἥλιο!...

Κι' ἂν ἀγαποῦσε ἀκόμα τὸν ἄνδρα της, δὲ μπορούσε νὰ μὲ ξαναγαπήσῃ ἐμένα περισσότερο; Ἐκεῖν' ἡ ματιά της τέτοια ἐλπίδα μοῦ γέννησεν ἄξαφνα. Τὶ τρελὸς ποῦ ἦμουν! Τὶ παιδὶ ποῦ ξαναγίνουμουν!...

Στὸ ἄλλο διάλειμμα ἀρχίσαμε πάλι τὴν κουβέντα οἱ τρεῖς μας, ἐνῶ τὸ πατρὶνὸ κοριτσόπουλο, ποῦ εἶχε γυρίσῃ ἐν τῷ μεταξύ, μᾶς ἄκουγε μὲ τὰ ἐκστατικά του μάτια καὶ μ' ἕνα χαμόγελο κάπου-κάπου,

γεμάτο πονηριά μαζί και συστολή, ποῦ μοῦ θύμιζε τὴν καλόβολη ἐκείνη Ζωή, τὴ μικρούλα...

— Ὡς τόσο τὴν ἀπαρνήθηκες ἐσὺ τὴ Ζάκυνθο! μοῦ εἶπε μιὰ στιγμή ὁ Ἀντζολος.

— Δὲ φταίω ἰγώ... ἡ ζωή!

— Ἔχεις νὰ πᾶς πολὺν καιρό;

— Πέντ' ἔξη χρόνια. Πετάχτηκα ἓνα καλοκαῖρι κ' ἔμεινα λίγες μέρες.

— Τὶ κοῖμα! Καὶ δὲν τὴν ἀποθύμησες;

— Τὶ νὰποθυμήσῃ! πετάχτηκε ἡ Ὀλγα· μήπως ἔχει ἐκεῖ στενοὺς συγγενεῖς;

— Ἔχω ὅμως φίλους παληοὺς κ' ἀγαπημένους, ἀποκρίθηκε ἐγώ, ἓνα κτηματάκι καὶ τὶς γλυκύτερες ἀναμνήσεις. Ἀ, δὲν ξέρετε πῶς νοσταλγῶ! Μοῦ φαίνεται πῶς εἶμαι σὰν ἐξόριστος... Ἰσα-ἴσα λογαριάζω τώρα τὰ Χριστούγεννα, ποῦ θάχουμε διακοπές, νάλλθω νὰ τὶς περάσω στὴ Ζάκυνθο.

Τὸ σχέδιό μου ἦταν τῆς στιγμῆς. Ἔτσι μοῦ ἦλθε ἄξαφνα ἡ φωτεινὴ ἰδέα αὐτοῦ τοῦ ταξειδιοῦ. Ἦταν ἡ ἴδια ἡ ὁρμὴ τῆς ψυχῆς μου, ποῦ ποθοῦσε τώρα νὰκολουθήσῃ τὴν Ὀλγα καὶ νὰ κολληθῇ ὀπίσω της γιὰ πάντα... Κ' ἦταν τόσο πολὺ δυνατό, ἐπιβλητικό, ποῦ κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐπίστεψα πῶς ἄλλο δὲν ἐσκεπτόμουν ἀπὸ καιρό, παρὰ νὰ περάσω τὶς διακοπές τῶν Χριστουγέννων στὴ Ζάκυνθο.

— Ἀ, τὶ καλὰ! φώναζεν ἡ Ὀλγα μὲ ἀνυπόκριτη χαρὰ. Νάλθῃτε, κύριε Πίπη, νάλθῃτε χωρὶς ἄλλο!

— Μὰ ἔλα λοιπόν! εἶπε κ' ὁ Ἀντζολος· τὴν καϊμένη τὴ Ζακυνθούλα μας... δὲν κάνει νὰ τὴν ἀλησμονᾶμε ἔτσι!...

— Ἔσεῖς πότε φεύγετε; ρώτησα.

— Αὔριο τὸ πρῶτ', ἀποκρίθηκε ἡ Ὀλγα. Στὶς δέκα...

Στὸν τόνο τῆς φωνῆς της μοῦ φάνηκε πῶς ξεχώρισα κάποια λύπη. Αὐτὸ μοῦδωσε θάρρος νὰ πῶ:

— Τόσο γρήγορα; ... ἀκόμα δὲ σᾶς εἶδαμε; ... Τί κοῖμα!

— Πεταχτήκαμε καὶ μεῖς γιὰ μιὰ ὑπόθεσι, ποῦ σήμερα ἐτελείωσε, μοῦ ἐξήγησε ὁ Ἀντζολος, Κ' εἵμαστε ἐδῶ ἀπὸ τὴν Παρασκευή... Ἔ, τώρα πρέπει νὰ γυρίσουμε καὶ στὸ σπιτάκι μας. Ἐμεῖς, βλέπεις, δὲν εἵμαστε περιηγητάδες...

— Ἀ, ἔκαμε μὲ τὴν ἴδια λύπη ἡ Ὀλγα· ὁ Ἀντζολος στενοχωριέται σὲ ξένο τόπο... κ' ἡ ζωὴ τοῦ ξενοδοχείου δὲν τοῦ ἀρέσει καθόλου.

— Σπουργίτης! ἔκαμε ὁ Ἀντζολος γελῶντας· ἐμᾶς τοὺς ζακυνθινοὺς δὲ μᾶς λένε σπουργίτες;...

— Ἔσεῖς ὅμως θὰ μένατε εὐχαρίστως λίγες ἡμέρες ἀκόμη, εἶπα μὲ πεποίθησι στὴν Ὀλγα.

— Ὡ, αὐτὸ νάκούεται, ἀποκρίθηκε· ἀξίζει νάλλάξῃ κανεὶς κάπου-κάπου ζωή· ἔπειτα, δὲν ξέρω γιατί, στὴν Πάτρα μᾶρέσει.

Χμ! ξέρω ἐγὼ γιατί σοῦ ἀρέσει στὴν Πάτρα, κυρία Ὀλγα!... Μὰ τί νὰ σοῦ κάμω, ποῦ βιάστηκες νὰ ζευγαρώσῃς μ' αὐτὸν τὸ σπουργίτη;... Ἀς ἦσουν ἐλεύθερη καὶ σουδεῖχνα ἐγὼ ἂν θὰ σᾶφίνα τώρα νὰ φύγῃς!...

“Ετσι ἄρχισα νὰ σκέπτομαι· κι’ ὅλη τὴ βραδεῖά, ποῦμεινα μαζί τους, ὅς αὐτὸ τὸ μοτίβο ξετυλίγονταν ἀπόκρυφη ἢ σκέψη μου κι’ αὐτὸ ἦταν τὸ βαθύτερο νόημα κάθε μου κουβέντας. Νὰ τὸ καταλάβαινε ἀρά γε ἡ “Ολγα; Νὰ εἶχεν ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὶς μυστικὲς ἀκτῖνες τῆς ψυχῆς μου καὶ νὰ εἶχεν ἠλεκτρισθῇ κι’ αὐτὴ ἀπὸ τὸ ξαφνικὸ ξύπνημα τῆς παλῆας μου ἀγάπης; “Ἡ μήπως ἀγαποῦσε τόσο πολὺ αὐτὸ τὸν ἀσήμεντο σύζυγο, ὥστε νὰ εἶνε ἀναίσθητη καὶ στὴν πιὸ δυνατὴ καὶ ψυχόρμητη ἐκδήλωσι;

“Ὅσο ἔμεινα κοντὰ της, τόσο πειθόμουν γιὰ τὸ πρῶτο. “Ὁ τρόπος ποῦ μ’ ἐκύτταξε, ὁ τρόπος ποῦ μοῦ μιλοῦσε, οἱ κουβέντες ποῦ ἔφερνε, οἱ ἀπαντήσεις ποῦ ἔδινε, ὅλα μοῦδειχναν πῶς ἦταν κι’ αὐτὴ ἠλεκτρισμένη. Καὶ συλλογιζόμουν πῶς γιὰ νὰφίνεται ἔτσι ὅσπιν ἐπίδρασί μου, δὲ μποροῦσε νὰγαπᾷ τὸν ἄντρα της τόσο πολὺ.

“Ἡ «Παριζιάννα» τελείωσε νωρὶς. Φύγαμε μαζί ἀπὸ τὸ θέατρο,— ἄ! τὶ περιγελαστικὴ, μεφιστοφελικὴ ματιὰ ποῦ ἀψήφησα στὸ διάδρομο ἀπὸ τὸ συνάδελφόν μου τῶν μαθηματικῶν!...—καὶ ἀφοῦ ἀφίσαμε τὸ κοριτσόπουλο στὸ σπῆτι του, τραβήξαμε γιὰ τὸ Ξενοδοχεῖο. “Εγὼ εἶχα πιά καταστρωμένο τὸ σχέδιό μου ὁλάκαιρο: Θὰ πῆγαίνα τὰ Χριστούγεννα στὴ Ζάκυνθο, θὰ τᾶφτειάνα μὲ τὴν “Ολγα, θὰ ξαναγύριζα τὸ καλοκαίρι, ὕστερ’ ἀπὸ τὶς ἑξατάσεις, θὰ φεύγαμε μαζί γιὰ τὴν Ἀθήνα, ἴσως γιὰ τὴν Ἰταλία, κι’ ἀπὸ ἐκεῖ πιά θὰ φροντίζαμε γιὰ τὸ διαζύγιο καὶ γιὰ τὸ γάμο μας... “Ετσι, ἔλεγα, θὰ τελείωνε ἡ ἐρωτικὴ μου ζωὴ. “Ἦταν μοιραῖο. Οὔτε χαρέμι οὔτε κελλὶ ἀσκητικό. Μιὰ γυναῖκα μοῦπεφτε καὶ μένα στὸ μερτικό μου κ’ ἡ γυναῖκα αὐτὴ ἦταν ἡ “Ολγα. Μοῦ φαινόταν σὰ νὰ μὴν εἶχα πάψη οὔτε στιγμὴ νὰ τὴν ἀγαπῶ, ἀπὸ τὴν ὥραία καὶ φοβερὴ ἐκείνη νύκτα, ποῦ μοῦ τὴ ζωντάνευε τόσο ἡ μνήμη, βοηθημένη τώρα ἀπὸ τὴ ζωντανὴ παρουσία τῆς ἀγαπημένης μου. Καὶ μοῦ φαινόταν ἀκόμα πῶς κ’ ἡ “Ολγα δὲν εἶχε ἀλλάξῃ ἀπὸ τότες ποῦ μοῦγγραφε τὸ μεγάλο της ναὶ μὲ ἀριθμούς...

— “Ε! δὲν ἔρχεσαι ἀπάνου νὰ πάρουμε κάτι τί; μοῦ ἐπρότεινε ὁ “Αντζολος.

— “Ελάτε! παρακάλεσε μὲ τὰ μάτια της ἡ “Ολγα.

“Ετσι καὶ τότε, σὰν μοῦ πρότεινε ὁ “Αλιβίζος νὰ πάω τὸ βράδυ νὰ παίξουναι «χαρτάκια», ἡ “Ολγα ἐπρόσθετε τὴ θερμὴν ἱκεσίαν τῶν ματιῶν της. Μὰ τίποτα λοιπὸν δὲν εἶχε ἀλλάξῃ!...

“Ὁ “Αντζολος, κατὰ τὴ ζακυνθινὴ συνήθεια, δειπνοῦσε πάντα ὕστερ’ ἀπὸ τὸ θέατρο. Καθήσαμε σ’ ἕνα τραπέζακι, στὴ μικρὴ σάλα, καὶ τὰ νυσταγμένα γκαρσόνια τοῦ ξενοδοχείου μᾶς ἔφεραν μπύρα καὶ κρύα φαγητά. “Ἡπια ἕνα ποτῆρι μ’ ἕνα σάντουιτς κι’ ἡ “Ολγα μισὸ ποτῆρι μὲ λίγο χοιρομέρι. “Ὁ “Αντζολος ὅμως, φαγᾶς, περιδρόμιασε ἀπ’ ὅλα, ρούφηξε μιὰ ὁκᾶ μπύρα, φούσκωσε, ἔναψεν ἕνα ποῦρο κι’ ἀποτραβήχθηκε στὸν καναπέ, γιὰ νὰ χονέψῃ μὲ μισόκλειστα μάτια.

— Λέτε σεῖς καὶ σᾶκούω, μᾶς εἶπε. “Ετσι μᾶρσέει ἔμένα...

— Παράφαγες ὅμως καὶ φοβοῦμαι! τοῦ εἶπε ἡ “Ολγα.

— “Α, μπᾶ! μὴ φοβάσαι τίποτα! Βάρυνα λιγάκι, μὰ θὰ κάτσω ἔτσι ἕνα τέταρτο καὶ θὰ γίνω περδίκι.

— Νὰ φύγω καλλίτερα νὰ πλαγιάσετε, ἐπρότεινα ἐγώ.

— Ὅχι δά, μοῦ εἶπε ἡ Ὑλγα· πάντα κἀθεταί καμμιὰ ὥρα μετὰ τὸ δεῖπνο· τὸν βλέπει νὰ πέφτῃ ἀμέσως στὸ κρεβάτι... γιὰτὶ ἔχει τὸ κακὸ ἰδίωμα νὰ παρατρώῃ. Κι' ὑποφέρει, ξέρεις, ἀπὸ τὸ στομάχι του κι' ἀπὸ τὴν καρδιά του.

— Ἀ!

Ἐκαμήλωσε τὴ φωνὴ καὶ ξακολούθησε μὲ μιὰν ἀλγεινὴ ἔκφρασι στὸ πρόσωπο:

— Συγχά τὸν πιάνει ἓνας παλμός, ποῦ φοβᾶμαι πῶς θὰ μείνῃ... Τὶ κακὸ!...

Ὁ ἐγωῖσμός μου δὲν εἶχεν οἶκτο. Μακάρι, συλλογίσθηκα, νὰ τὸν ἔπιανε καμμιὰ μέρα καὶ νὰ πέθαινε. Κι' ἀπὸ τὸ σκάνδαλο θὰ γλυτώναμε κι' ἀπὸ τὴ φασαρία τοῦ διαζυγίου...

— Δὲν εἶνε τίποτ' αὐτό, εἶπα στὴν Ὑλγα μὲ τουπέ χίλιων γιατρῶν· πολλοὶ ἄνθρωποι τῶχουν καὶ ζοῦν χρόνια.

Ὁ Ἀντζολος ληθαργοῦσε τώρα σὰν τὸ χορτάτο φεῖδι. Κ' ἐγὼ μὲ τὴν Ὑλγα, μακρύτερα, τὰ λέγαμε μὲ τὴν ἡσυχία μας. Ἀδιάφορα βέβαια πράγματα καὶ κοινά, ποῦ τὸ αἰσθημὰ μου ὅμως τοὺς ἔδινε τὸ πιὸ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον. Ἦμουν εὐτυχημένοι.

... Ἐξαφνα ὁ Ἀντζολος ἔκαμ' ἓνα «ἄχ!», ἔρριξε κάτω τὸ κεφάλι του, σὰ νὰ μὴ μπορούσε πιά νὰ τὸ κρατῇ, οὔτε ἀκουμπισμένο στὸν καναπέ, καὶ μὲ μιᾶς ἔφερε τὸ χέρι του στὸ στήθος.

Στὴ στιγμὴ πετάχθηκε ἡ Ὑλγα τρομαγμένη κ' ἔτρεξε κοντά του:

— Τί εἶνε; ... ἡ καρδιά σου; ...

— Ναί, ἀποκρίθηκε μὲ κοιμένη φωνὴ ὁ Ἀντζολος· μὰ λιγάκι... δὲν εἶνε τίποτα... ἐλπίζω νὰ μοῦ περάσῃ...

— Ὁχ, δυστυχία μου! ἄρχισε νὰ θρηνηλογᾷ ἡ Ὑλγα· μὰ δὲ σοῦ τῶλεγα;... γιὰτὶ δὲ μᾶκους;!... Νά, τώρα!...

Ἀρχισε νὰ τὸν τρίβῃ στοργικά κι' ἀδέξια, ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ κολλαρισμένο στήθος τοῦ πονεμένου του. Κ' ἐγὼ ἐπλησίασα, μὰ δὲν εἶχα πιά οὔτε μισοῦ γιατροῦ τουπέ... Εἶχα σαστίσῃ, ὅπως πάντα μου σὲ τέτοιες περιστάσεις, καὶ δὲν εὔρισκα νὰ πῶ λέξι.

— Εἶσαι καλλίτερα; τὸν ρωτοῦσε ἡ Ὑλγα. Ἐ, Ἀντζολε;...

— Ναί, ψιθύριζε ὁ ἄρρωστος... λιγάκι... ὅχι... ἄχ!...

Τὸ κακὸ μεγάλωνε, ὁ Ἀντζολος εἶχε χλωμιάσῃ σὰν πεθαμένος. Σὲ λίγο δὲ μπορούσε νὰ προσφέρῃ λέξι. Ἀνοίγε τὸ στόμα του σπασμωδικά, μὰ δὲν ἔβγαιναν παρὰ ἤχοι πνιγμένοι καὶ ἀναρθροί.

— Αἰθερά! φώναξε ἡ Ὑλγα στὸ γκαρσόνι ποῦ ἔτρεξε. Ἐπειτα μιὰ στιγμὴ, γύρισε ὅς ἐμένα τὰ περὶτρομα μάτια της.

— Ἀχ, μοῦ εἶπε, φοβᾶμαι πῶς θὰ τοῦ γίνῃ μεγάλο. Καὶ τί νὰ κάμω ἐδῶ μοναχὴ μου!

— Νὰ τρέξω νὰ σᾶς φέρω ἓνα γιατρό;... ὅποιον βρῶ;...

— Θὰ μὲ ὑποχρεώσετε!...

Ἀρπάξα τὸ καπέλο μου καὶ βγῆκα στὴν πλατεῖα. Δὲν ἔγινε ἀνάγκη νὰ ψάξω πολὺ. Ὁ γιατρός ὁ Καρύκης, ἀγαπητός μου φίλος, περνοῦσεν ἐκεῖνὴ τὴν ὥρα μὲ μιὰ μεγάλη παρέα, ζωηρὴ κ' εὐθυμὴ στὴν εὐμορφὴ νύκτα. Τὸν ἀρπάξα ὅπως πρὶν τὸ καπέλο μου, καὶ τὸν

ἀνέβασα στοὺς Ξενοδοχεῖο. Κι' ὅταν μπῆκα μὲ τὸ γιατρό στὴ μικρὴ σάλα, εἶδα κάτι φρικτό :

Σ' αὐτὸ τὸ ἀναμεταξύ, ὁ ἄρρωστος εἶχε χειροτερέψη. Ἀναίσθητος τώρα, ἦταν σωριασμένος στὸν καναπέ. Κι' ἡ Ὀλγα ἀποπάνω του, νὰ τὸν κυπᾶ, νὰ κυπιέται καὶ νὰ ξεφωνίζει σὰν τρελλή :

— Ἀντζολε!... Ἀγάπη μου!... Ἀνοιξε τὰ ματάκια σου, νὰ σὲ χαρῶ!... Εἶμαι γώ... ἡ γυναικούλα σου!... Ἀντζολε! λατρεία μου! δὲν ἀκοῦς!... Ἀχ, τί νὰ κάμω;!

— Θέλει ἀέρα! εἶπε ἓνα ἀπὸ τὰ δυὸ γκαρσόνια ποῦ στεκόντουσαν ἐκεῖ κοντὰ σὰν χαμένα.

— Ἀ, ναί! ἔκαμε ἡ Ὀλγα.

Καὶ πρὶν πλησιάζῃ ἀκόμα ὁ γιατρός, πρὶν νὰ μᾶς ἰδῇ, τοῦ ἀνοιξε μὲ τὰ δυὸ της χέρια τὸ στόμα καὶ φύσηξε μέσα δυνατά.

Μοῦ φάνηκε πὼς τοῦ φυσοῦσε τὴν ἴδια της τὴν ψυχὴ. Κι' ἂν ἦταν νὰ πεθάνῃ αὐτὴ γιὰ νὰ ζωντανέψῃ ἐκεῖνος, κι' ἂν ἡ πνοὴ ποῦ τοῦ φυσοῦσε στοὺς στόμα γιὰ νὰ τὸν συνεφέρει, ἐπρόκειτο νὰ εἶνε ἡ τελευταία της, ὦ, ναί, μὲ τὴν ἴδια προθυμίᾳ θὰ τώκανε!... θέ μου! πὼς τὸν ἀγαποῦσε! πὼς τὸν ἀγαποῦσε!... Κ' ἐγὼ ὁ ἀνόητος νὰ τρέφω ἐλπίδες καὶ νὰ πλάττω ὄνειρα!...

Ὅλ' αὐτὰ δὲν ἐβάσταξαν παρὰ λίγα δευτερόλεπτα.

Μὲ τὸ φύσημα, ὁ Ἀντζολος ἔκαμεν ἓνα φρικτὸ μορφασμὸ καὶ ἐμούγγρισε σὰ βῶδι.

— Μπράβο! εἶπε πλησιάζοντας ὁ γιατρός· αὐτὸ ἦταν καλὸ!...

— Ὁ γιατρός! ψιθύρισα ἐγώ· σταθήτε, μὴν κάνετ' ἔτσι.

Ἡ Ὀλγα γύρισε, σηκώθηκε, καὶ ὅστιν τρέλλα της ἀγκάλιασε σχεδὸν τὸ γιατρό.

— Γιατρέ, σῶσέ τον! τοῦ φωνάζει μὲ σπαραγμὸ· προφτᾶστέ τον!... τὸν χάνω!...

Μάννα γιὰ τὸ μονάκριβό της παιδί δὲ θὰ παρακαλοῦσε μὲ τόση θέρμη, μὲ τόση ἀγωνία. Κ' ἐγὼ ὁ ἀνόητος...

Ὁ γιατρός καταπιάστηκε τὸν ἄρρωστο καὶ σὲ μισὴ ὥρα μπόρεσε νὰ τὸν ξαναφέρῃ στὰ συγκαλά του... Δὲν ἦταν τίποτα... περαστικό... ἀπὸ τὰ συνειδησιμένα... Γιὰ μένα μόνο ἦταν ἀπὸ τὰ πιὸ ἀσυνειδήιστα καὶ τὰ πιὸ φοβερά...

Τόσο πολὺ ποῦ γιὰ νὰ μὴν κλαίω ἀπὸ μέσα μου σὰν παιδί, γελούσα, ἀπὸ μέσα μου πάλι, σὰ φιλόσοφος.

Ἀς ἔκανα κι' ἄλλοιῶς!...

Ἡ Ὀλγα οὔτε γύριζε σχεδὸν νὰ μὲ ἰδῇ. Κι' ἄλλο δὲν ἔκανε παρὰ νὰναγκαλιόσῃ, νὰ χαϊδεύῃ καὶ νὰ φιλᾷ μπροστά μου τὸν ἄντρα της.

Μόνο σὰν τοὺς ἀποκαιρέτησα, — πολὺ ἀργὰ μ' αὐτὴ τὴ φασαρία, — φάνηκε σὰ νὰ ξαναθυμῆθηκε πὼς ὑπάρχω, καὶ σφίγγοντας τὸ χέρι μου, μοῦ εἶπε:

— Ὁρεβουὰρ λοιπὸν στὴ Ζάκυθο, τὰ Χριστούγεννα.

ὦ! δὲν τῶχα πιά καθόλου σκοπὸ νὰ περάσω τίς διακοπὲς τῶν Χριστουγέννων στὴ Ζάκυθο...

Τὴν ἀπονύχτερη ὥρα ποῦ γύριζα μονάχος 'στὸ σπίτι μου, ἓνα κατακόκκινο φεγγάρι, ἀπὸ πάνου ἀπὸ τὴ ματωμένη θάλασσα, μὲ

χορούιδευε. Καὶ δὲν ξέρω γιατί — νᾶταν τουλάχιστο χλωμό, — μοῦ θύμισε τὴ μακαρίτισσα τὴν Παρασκευή.

Θεὸς σχωρέσ' τη! Ἀπὸ τὸ στόμα της ἄκουσα τὴ μεγαλύτερη ἀλήθεια τῆς ζωῆς μου. Μὴν ἔκαμα ποτέ μου τίποτ' ἄλλο — παρὰ νὰ πετροβολῶ τὸν ἥλιο; — — —

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1911

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ

A MILA MANSPERL

Τὸ μεγάλο ρόδο, τὸ ἄσπρο καὶ βελουδένιο σὰν τὴ σάρκα σου, μαράθηκε στὸ στήθος σου ἀπάνω, καὶ μόλις τ' ὀνοίωσες, συγκινημένη καὶ τρεμάμενη, ἦρθες καὶ μοῦπες:

— Τὸ ρόδο μου πεθαίνει!

Καὶ σύχρονα στὰ κουρασμένα βλέφαρα σου εἶδα τὴ θλίψη σκεπτικὴ νὰ κάθεται, καὶ στὰ μακρὰ ματόκλαδά σου τὴν ἀγωνία σκοτεινὴ νὰ πλέκεται, γιὰ τὸν ἄσπρο θάνατο τοῦ μεγάλου ρόδου—τοῦ βελουδένιου σὰν τὴ σάρκα σου.

Χλωμὴ ἀπὸ τὸν πόνο, ἔσκυψες τὸ μεταξόμαλλο κεφάλι—ποῦ μέσα του κλάμενες κοίτουσαν οἱ σκέψεις σου—καὶ σιγανὰ μοῦ ψιθύρισες στ' αὐτί:—τάχα γιατί, τόσο γρήγορα νὰ μαραθῇ τὸ μεγάλο ρόδο μου;

Σὲ κύταξα μέσα στὸ ἄσπρο τῶν ματιῶν σου—ποῦ εἶναι διάφανα καὶ λαμπερὰ σὰν στάλες ἡλιοφώτιστες—σὲ κύταξα, βαθειά, ἐπίμονα, σκληρὰ—τόσο ποῦ πόνεσες—καὶ σ' ἀποκρίθηκα:—Καλὴ μου, ἀργὰ λυπᾶσαι γιὰ τὸ θάνατο τοῦ ἄσπρου ρόδου σου. Τὸ ἄμοιρο περισσότερο νὰ ζήσῃ δὲ μπορούσες, ἀπάνω στὸ στήθος σου τὸ λευκὸ σὰ μάρμαρο, τὸ ξεστὸ σὰν πέρικας, κι' ὥς τόσο δηλητηριασμένο ἀπὸ τὴν ἄχνα τῶν ἁμαρτωλῶν φιλιῶν! Δροσιὰ κι' ἀέρα γύρευε καὶ δὲν τ' ἄβρισκε δῶ μέσα, στὴ ποθοπλανταγμένην ἀτμοσφαῖρα τῆς φωτολουσμένης σάλας, μὲ τὰ γυαλιστερὰ παρκέτα, ποῦ ἀπάνω του χαρούμενα γλυστροῦνε, οἱ ὁμορφες μισόγυμνες κυρίες, στὴν ἀγκαλιὰ τῶν φρακοφορεμένων ἱπποτῶν—ποῦ εἶναι εὐγενεῖς, ποῦ εἶναι κομποί, ποῦ φαίνονται καλοί, καὶ πῶχουν ὅμως ἄδεια τὴ ψυχὴ κ' ἐρείπιο τὸ κορμί!

Μὲ ἀγωνία κι' ἀγανάκτηση μὲ κύταξες, μὰ νὰ μιλήσῃς δὲ μπορούσες. Μόνο θὰ ἤθελες νὰ ξεφωνίσῃς, γιατί σ' ἔκαψε ἡ ἀλήθεια σὰν πυρωμένο σίδερο, καὶ δὲ βαστοῦσες περισσότερο στὸ ἄγγιγμα τῆς.

Μοῦγενες νὰ βοῶμε ὅζω καὶ σ' ἀκολουθήσα.

Ὅστοςο γύρω μας, γλυκολαλούσαν τὰ βιολιὰ σπάραζαν τὰ βιολοντσέλλα ἀπὸ τὰ χεῖλια τ' ἄλλικα—ποῦ διψοῦσαν τὸ φιλή—σκορπίζονταν φωτιὰ τὰ ἐρωτόλογα, κι' ἀπὸ τὰ κορμιὰ τὰ λυγερά καὶ